

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ

KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

DOSYASI

ÖĞRENCİNİN:

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

İÇİNDEKİLER

Sunuş	4
Öz geçmiş	5
Çeşitli duygular hakkında paragraf.....	7
Soyut konular	8
Paragraf çeşitleri	9
Öyle bir	10
Tiryaki Sözleri	11
Atasözleri	12
Atatürk'ten özdeyişler	13
Dilekçe	14
Günlük	15
Mektup	16
Şiir yazma	18
Gözlem ve tecrübe	19
Tasvir	20
Gezi	21
Dinleme	22
Hazırlıksız konuşmalar	24
Hazırlıklı konuşmalar	25
Millî bayramlar ve önemli günler	27
Diyaloglar	28
Noktalama işaretleri	30
Reklam ve edebî sanatlar	31
Buluş	32
Anı	33
Hikâye	34
Hikâye tamamlama	37
Plan	39
Konular	40
Özgün konular	43
Davetiye/Broşür	44
Tutanak	45
Haber	46
Mülakat	47
Tartışma	49
Açık oturum	50
Açık oturum yazılısı	51
Münazara	53
Münazara yazılısı	54
Eleştiri	55
Şiir inceleme	56
Kitap günlüğü	57
Okuduğum kitabı tanıtmak istiyorum	58
Kitap dünyam	60
Kitap tanıtımı	62
Proje yapma	64
Şiir ve kompozisyon yarışmaları	65

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

SUNUŞ

Türk dili ve edebiyatı kompozisyon derslerinin daha verimli işlenmesi gerektiği konusunda başta edebiyat öğretmenleri olmak üzere herkes hemfikirdir. Kitap okuma alışkanlıkları yönünden istenen seviyede olmadığını gözlemlediğimiz öğrencilerin yazma isteklerinin de yeterli olmadığını söylemek mümkündür.

Durumu bu şekilde belirledikten sonra “Ne yapılırsa öğrencilere yazmaktan zevk alma duygusu verilebilir? Türkiye’deki yazarlığa başlama yaşı daha aşağılara nasıl çekilebilir?” sorularına cevap arama sonucu bu “uygulama dosyası” ortaya çıktı. İhtiyacı bir ölçüde karşılayabileceğini düşündüğümüz bu çalışma ile öğrencilerin sözlü ve yazılı kompozisyon çalışmalarını geliştireceğine ve onlara yeni ufuklar açacağına inanıyoruz.

Kompozisyonda istenen başarıyı sağlamak her zaman kolay olmamıştır. Öğretmenlerin öğrencileri bir düzgün cümle dahi kuramamakla suçlamaları hiçbir yarar sağlamaz. Kalabalık sınıflarda verimli kompozisyon çalışmaları yapılabileceğini söylemek gerçekçi değildir. Fakat bu problemi çözmek de gerekmektedir.

Kompozisyon eğitiminde yapılan bir yanlışı dile getirmekte yarar var. Öğrencilerin herhangi bir yazısını eleştirirken hep olumsuzluklardan söz ederek, başta imlâ ve noktalama olmak üzere yapılan hataları gösterip öğrencinin daha iyi yazmasını bekliyoruz. Bu şekildeki değerlendirmenin yazma isteğini yok etmesi bile söz konusu olmaktadır. Yanlışlardan çok, güzel ifadelerini ön plana çıkararak daha başarılı olmalarını sağlayabiliriz.

Kompozisyon yazma sanatıyla ilgili piyasada yeterince kitap bulunmaktadır. Bunların hepsinde teorik bilgiler verilmekte ve örnek yazılar yer almaktadır. Önemli olan makale, deneme, hikâye, dilekçe vb.nin özelliklerini bilmekten ziyade bu tür yazıları yazma yeteneğini kazanabilmektir.

Eğitime yapılan ciddi eleştirilerden biri de derslerin hayattan kopuk olduğu şeklindeki iddiadır. Anadili eğitiminde son derece önemli olan kompozisyon çalışmalarının hayata yönelik olmasına özen gösterilmiş, öğrencilerin düşünen, araştıran ve sorgulayan bireyler olması amaçlanmıştır. Bu uygulama dosyasının öğrencilerimizde yazma isteği uyandırarak hayallerini, düşüncelerini, yaşadıklarını ve beklentilerini kaleme alan bireyler olmalarını sağlama yolunda işe yaramasını temenni ederiz.

**Hüseyin Avni Sözen
Anadolu Lisesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü**

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
ÖZ GEÇMİŞ

Öz geçmişlerde yazılması gerekenler:

- Adı, soyadı, aile bireylerinin adı
- Doğum yeri ve tarihi
- Ailesi ve yetiştiği çevrenin özellikleri
- Eğitim yaptığı okullar
- Hayatının ayrıntıları
- İlgi gösterdiği konular
- Karakter özellikleri
- Başarı durumu
- Ders çalışma ortamı
- Sevdiği ve ilgi duymadığı dersler, sebepleri
- İnsanlarda neye önem verdiği, nelerden hoşlanmadığı
- Günlük tutup tutmadığı
- Edebiyata olan ilgi durumu
- Televizyon, cep telefonu, bilgisayar vb. iletişim araçlarıyla ilgili davranışları
- Arkadaşlık anlayışı

Not: Yukarıdaki bilgileri kompozisyon içerecek şekilde yazınız. Mektup, hatıra, hikâye vb. türlerde yazmak serbesttir. Maddeler hâlinde yazılmayacaktır.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

Aşağıdaki duygularla ilgili paragraflar yazınız.
Sizi en çok öfkeliendiren şey nedir?

Sizi en çok neşeliendiren şey nedir?

Sizi en çok güldüren şey nedir?

Sizi en çok ağlatan şey nedir?

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

- Öyle biriyle tanıştım ki ...
- Öyle bir öğretmen derse girdi ki ...
- Öyle bir dünya istiyorum ki ...
- Öyle bir okul olmalı ki ...
- Öyle bir kitap okudum ki ...
- Öyle bir eğitim sistemi olmalı ki ...
- Öyle bir şarkı dinledim ki ...

**HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
ATATÜRK'TEN ÖZDEYİŞLER**

Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir.

Türk çocuğu atasını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.

Medeniyet öyle bir ışıktır ki ona bigâne olanları yakar, mahveder.

Bir milletin ruhu zapt olunmadıkça, bir milletin çalışma yapabilme gücü kırılmadıkça o millete egemen olmanın imkânı yoktur.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

İNSANLARIN DUYGULARININ ANLATILMASI (GÖZLEM ya da TECRÜBE)

- ✓ Trafik kazasına uğrayan bir insanın psikolojisini anlatan bir yazı yazınız.
- ✓ Kapkaç olayı yaşamış bir insanın duygularını anlatınız.
- ✓ Arabası çalınan veya evine hırsız giren insanların durumunu anlatınız.
- ✓ Karakola düşen birinin yaşadıklarını yazınız.
- ✓ Gol atan bir futbolcunun duygularını yazınız.
- ✓ ÖSS veya OKS gibi önemli bir sınavı kazanan ya da başaramayan bir insanın duygularını yazınız.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
DİNLEME

Konuşmacının/konuşmacıların adı, soyadı:

Konuşmacı/konuşmacılar hakkında kısa bilgi:

Konuşmanın yeri:

Tarih:

Konuşmanın başlığı:

Konuşmanın konusu:

Konuşmanın türü (Konferans, panel, sempozyum vb.):

Konuşmada kullanılan teknikler:

Konuşma metni (Konuşma sırasında alınan notlarınızı düzelttikten sonra metni oluşturunuz):

Konuşmanın ana düşüncesi:

**HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI**

Konuşmada savunulan ilginç düşünceler:

Konuşmada tartışmaya açık veya tartışılan düşünceler:

Konuşmacıya sorulan/sorulabilecek sorular:

Dinleyicilerle ilgili değerlendirmeler:

Konuşmayla ilgili genel değerlendirme (size sağladığı katkılar, beğendiğiniz veya beğenmediğiniz yönler vb.):

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
HAZIRLIKSIZ KONUŞMALAR

1- Aşağıdaki konular hakkında 5 dakikalık hazırlıksız konuşma yapınız.

Yolsuzluk

Taklitçilik

Moda

Trafik

2- Aşağıdaki konulardan birini seçip bu konuda 3-4 dakikalık hazırlıksız bir konuşma yapınız.

- Sokak çocukları ile ilgili neler düşünüyorsunuz?
- Büyük şehirde yaşamının zorlukları hakkındaki düşünceleriniz
- Okul kıyafetlerinin tek tip olması doğru mu?
- Cep telefonlarının hayatımızdaki yeri
- Ödül ve ödüllendirme
- Sansür nedir? Kültür ve sanat hayatımızda sansürün etkisi
- Spor karşılaşmalarında ara sıra yaşanan tatsız olayların sebebi nedir ve bu olayları önlemek için neler yapılmalıdır?

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
MİLLÎ BAYRAMLAR ve ÖNEMLİ GÜNLER

Cumhuriyet Bayramı, Atatürk Haftası, Öğretmenler Günü, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, İstanbul'un Fethi, Çanakkale Zaferi vb. bir günde konuşmacısınız. Günün anlam ve önemini belirten 5 dakikalık bir konuşma yapınız.

**HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
REKLAM ve EDEBÎ SANATLAR**

Örnek:

ELİDOR

“Başıma gelebilecek en iyi şey Elidor şampuanı.”

Başıma gelebilecek sözü hem gerçek hem mecazi anlamda kullanılarak kinaye sanatı yapılmıştır.

Reklamın adı:

Reklam yapılan yer:

Reklamın anlatılması:

Reklamda yapılan edebî sanatın adı ve tanımı:

Edebî sanatın nasıl yapıldığının açıklaması:

**KENDİ ÜRETTİĞİNİZ BİR ÜRÜNÜ TANITMAK AMACIYLA İÇİNDE BİR EDEBÎ
SANAT BULUNAN BİR REKLAM SLOGANI HAZIRLAYINIZ!**

**HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI**

BULUŞ

Buluşlar çalışarak mı yoksa tesadüfen mi gerçekleştirilir? İnsanların ihtiyaçları ve hayalleri bitmedikçe çeşitli icatlar yapılagülecektir. Sizin de icat etmeyi tasarladığınız şeyler olabilir.

Buluşun adı:

Buluşunuza öncelikle Türkçe bir isim vermeye özen gösteriniz. Adının ilgi çekici ve kulağa hoş gelmesi gerektiğini de unutmayınız.

Buluşun nasıl gerçekleştirildiğini yazınız.

Buluşun ne işe yarayacağını açıklayınız. Gerekirse bir pano veya sunum hazırlayınız.

Buluşunuz hakkında insanlar ne düşünmektedir?

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
HİKÂYE TAMAMLAMA

Aşağıda serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlayınız.
BİR SALDIRI

Boğaziçi'nin Anadolu kıyısındaki ıssız, bayır ve yarı boş köylerinden birinde huysuz bir kış akşamıydı. Ayrıca yağmur yağıyordu. Fakat rüzgâr öyle ıslak esiyor ve her tarafı öyle sırlıklam ediyordu ki yokuşlardan sürekli seller akıyor ve oluklardan kesintisiz sular boşalıyordu. Bir haftadan beri sürüp giden bu kapanık ve yaş hava altında ahşap evler sünger gibi rutubeti çekmişler, şişip doymuşlardı; artık suları ememiyorlar, dışarıya veriyorlardı.

.....

Tam fıstığın altına, o dik ve dolambaç yere gelmişti, birden gırtlığına bir elin yapıştığını ve alnına soğuk bir demirin dayandığını duydu, gerilemek istedi, yapamadı; ilerleyeyim dedi, kımıldanamadı; boyun eğmiş, güçsüz, durmaya mecbur oldu, bekledi. Rüzgârın uğultusu içinde boğuk bir ses:

– Cüzdanını!..

Diye emretti. Hayrullah Efendi şakağına uzanan tabancaya rağmen canına ilişmek istenilmediğini anlayınca, bu ümitle helecanla;

– Aman, dedi, peki, vereyim!

Fakat gırtlığı hâlâ o demir kıskaç içinde sıkışmış olduğundan bu cümlesinin işitilip işitilmediğini anlayamadı; yalnız bir eliyle cüzdanını çıkardı ve ötekine uzattı.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI

Aşağıdaki konulardan biri hakkında 200-250 kelimelik bir kompozisyon yazınız.

- Organ bağışı ve nakli hakkında ne düşünüyorsunuz? Karşı görüşleri değerlendiriniz.
- Sizce sanat hobi olarak mı yapılmalı yoksa para kazanmak amacıyla yapılmalıdır? Karşı görüşleri değerlendiriniz.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
ÖZGÜN KONULAR,

- Yunus balığısın. Diğer yunus balıklarını bilim adamlarıyla konuşmak için ikna et. Onlara laboratuvar deneyimlerini anlat.
- Çöp kutususun. Çöpü sana atmayan birine yönelik bir konuşma yap.
- Kitapsın. Seni okuması için insanları ikna edici sözler söyle.
- Evde kalmak için bir hastalık bahanesi uydurunuz.
- Televizyonunuzu bir hafta kullanmayın ve evde yaşananları kompozisyon şeklinde yazınız. Cep telefonu, araba, bilgisayar, buzdolabı, çamaşır ve bulaşık makineleri vb. eşyalar için de yazılabilir.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
MÜLAKAT

- Çevrenizde başarılarıyla ilginizi çeken bir kimseyle (iş adamı, sanatçı, sporcu, yönetici vb.) bir mülakat yapınız.
- Sınava (ÖSS, OKS) girecek bir öğrenci ile konuyla ilgili sorular hazırlayarak röportaj yapınız.

Mülakat yapılması düşünülen kişi:

Özellikleri:

Görüşme tarihi ve yeri:

Mülakatta kullanılan teknik: (Yazma veya banda kaydetme; fotoğraf çekme)

Sorulacak sorular: (7-8 soru)

Not: Hazırladığınız soruları arkadaşlarınızla ve öğretmeninizle önceden paylaşınız.

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
MÜNAZARA

Münazara ve tartışma arasındaki benzerlik ve farklılıkları maddeler halinde yazınız.

Münazaranın karşı çıkılan yönü nedir?

Münazaranın faydası var mıdır?

Konu:

Hükümet (Tez):

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

Muhalefet (Karşı tez):

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

MÜNAZARA KONULARI

Organ bağıışı zorunlu olmalıdır/olmamalıdır.

Ülkemizde nüfus planlaması yapılmalıdır/yapılmamalıdır.

Kişinin suça yönelmesinde aile/toplum önemlidir.

MÜNAZARA DEĞERLENDİRME FORMU

Konuyu kavrama: (10 puan)

Konuya hazırlanma: (10 puan)

Planlı konuşma: (10 puan)

Türkçeyi kullanma: (10 puan)

Özgün düşünce üretme: (10 puan)

İspatlama becerisi: (10 puan)

Soru sorma yeteneđi: (10 puan)

Karşı tarafa saygılı üslup kullanma: (10 puan)

Hazırcevaplılık: (10 puan)

Süreyi kullanma: (10 puan)

Toplam: (100 puan)

Not: Jüri üyelerinin verdiği puanlar toplanır ve birinci olan grup belirlenir.

En iyi konuşmacı: (Jüri üyelerinden en fazla puan alan seçilir.)

HÜSEYİN AVNİ SÖZEN ANADOLU LİSESİ
KOMPOZİSYON UYGULAMALARI
MÜNAZARA YAZILISI

- Aşağıdaki münazara konularından birini hükümet (tez) veya muhalefet (karşı tez) konuşmacısı olarak savununuz.**
- Aşağıdaki konulardan birini seçerek iki kişilik gruplardan oluşan bir münazara metni oluşturunuz.**

Medeniyetin gelişmesinde sanat/bilim etkilidir.

Geçerli sebepleri varsa savaş yapılmalıdır. / Ne olursa olsun savaş yapılmamalıdır.

Memleketin kalkınmasında kamu sektörü/özel sektör önemlidir.

Türkiye AB'ye girmelidir/girmemelidir.

Dış yardımlar az gelişmiş ülkeler için faydalıdır/zararlıdır.